

פניני תורה

פרשת השבוע: האזינו הפטרה: וידבר דוד (שמואל ב כב)
נערך בס"ד ובזכות הרבים ע"י הרכ משה דיין נ"י

זמני כניסת ויציאת השבת
שעון קיץ
האזינו
כניסת השבת : 6:21
צאת שבת: 7:19
רבינו תם: 7:55
יב' תשרי תשפ"ב

פנינים בפרשה

יערף כמטר לקוזי תול פטל אמרתי..

בספר 'עצמות יוסף' מבאר הדמיון בין הטל והמטר לתורה, בדרך זו: הטל והגשם כלפי חוץ זה נראה רק מים, אבל הכוח הפנימי שבם אינו נראה כלפי חוץ, כי הגשם הוא מרוה פני האדמה והיא מוציאה תבואה ופירות לרוב, ועוד כל מיני דברים טובים באים מהגשם, אבל דברים אלו לא נראים בתוך הגשם. כך גם דברי תורה אנחנו רואים רק את הדברים עצמם, אבל את כל הפעולות שנעשות על ידי לימוד התורה איננו רואים, אולם את זה רצה משה ללמד לכלל ישראל כי כמו שבגשם אין בו רק מים, אלא אצורה בתוכו ברכה מרובה, כך גם בדברי תורה, אצורות בהם ברכות רבות ונצורות. (עצמות יוסף)

יערף כמטר לקוזי תול פטל אמרתי פשעים עלי דשא וכרביבים עלי עשב:

המפרשים שואלים מדוע אמר משה רבינו שדיברותיו יהיו כמו המטר שיורד על דשא ועשב. ולמה לא אמר כמטר שיורד על 'דגן וגפן'.

בספר חידושי רבינו יוסף נחמיה מבאר כך: הרי אמרו חז"ל (ברכות ו ע"ב) דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב. אך צריך השומע שיכין את לבו לקבל הדברים ואז יפעלו דברי הדרשן, והרי זה דומה לשדה תבואות ואילנות טובות, שלא די לו בשפע טל ומטר, אלא צריך להכין מתחילה את השדה, כי אם השדה לא נחרש ומעודר ומנוכש כראוי, לא תצליח התבואה שם לגדול. אך לא כן שדה של 'דשא ועשב' באלו אין השדה צריכה מעשה והכנה, ואך כאשר ירד הגשם והשלג עליהם מעצמם יעלו ויפרחו, באופן שלא ישוב הגשם ריקם כי על כל פנים יצליח בשליחותו. ועל זה התפלל משה רבנו ע"ה שבכל אופן יצליחו דבריו ולא ישובו ריקם, אפילו אם לב השומעים עדיין אינו מוכן, בכל זאת יהיו דבריו כמטר וטל 'עלי דשא ועשב'. (חידושי ר' יוסף נחמיה)

ויאמר אלהם שימו לבבכם לכל הדברים אשר אנכי מעיד בכם היום אשר תצום את בניכם..

רש"י פירש שימו לבבכם שיהיו עיניכם ולבכם על התורה. מסביר הכתב סופר שכוונת הפסוק לומר כך שיעשו בשמחה את מצות ה' ויכוונו לבם להם. שהנה יש חילוק גדול בין העושה את המצוה בשמחה, למי שמקיים מצות ה' רק בשביל מצות אנשים מלומדה, כי מי שמקיים רק מפני שכך ראה את אבותיו שעשו, אבל הוא מצד עצמו לא מחבר אל המצוות, לא תמיד יצליח שבניו יעשו כך. לעומת זאת מי שעושה את המצוות בשמחה גם בניו ילכו בדרך. וזה כוונת הפסוק "שימו לבבכם" שיהיה לבכם במצות ה' ולא בשביל הרגילות, אשר תצום את בניכם, שעי"ז שיהיה לבבכם בו תצום את בניכם גם כן. והוסיף ואמר "כי לא דבר ריק הוא מכם", אל תעשו זאת כדבר שהוא ריק מכם, ועל ידי זה "ובדבר הזה תאריכו ימים", פירוש בדבר הזה שתצום את בניכם תאריכו ימים, כי כן הבטיחם ה' [לעיל יא, כ] ולמדתם את בניכם...למען ירבו ימיכם. (כתב סופר)

כי לא דבר ריק הוא מכם כי הוא זייכם ובדבר הזה תאריכו ימים על האדמה..

חשיבות הדיבור: הגאון ר' אליעזר פאפאו זצ"ל מביא כאן רמז נפלא על מעלת הדיבור. דהנה מובא בשם המהרח"ו כי מהשמים קוצבים לאדם כמה דיבורים יוציא מפיו כל הימים אשר הוא חי. וכל המרבה דברים מביא מיתה לעצמו. אלא שכל זה דוקא בדברים בטלים, אמנם בדברי תורה נאמר "פתח פיך ויאירו דבריך" כי היא חייך ואורך ימך. ואפשר שזה נרמז בפסוק "כי לא דבר ריק הוא מכם" שלא תרוקנו הדבורים שלכם "כי הוא חייכם" כי בזה תלויים חי האדם. וכל זה רק בדברים בטלים, אבל "בדבר הזה" שהיא התורה דברי אלקים חיים, בזה "תאריכו ימים על האדמה". (אורות פלא)

ויבא משה וידבר את כל דברי השירה הזאת באזני העם הוא והושע בן נון

המפרשים שואלים מדוע נקרא כאן 'הושע' ולא 'הושע'. מבאר החתם סופר כי הטעם שמשה הוסיף לו אות 'י' לפי שהיה צריך באותו זמן סעד ועזרה ולכן קרא לו יהושע י-ה יושיעך. אבל כעת עלה ונתעלה להיות מנהיג מחליף של משה רבינו וכבר כעת אינו זקוק לסעד. לכן חזר לקרוא לו בשמו האמיתי 'הושע'.

כוחה של ברכה בכוונה

מעשה פלא עם אבטיח: במחזור 'איש מצליח' על חג הפסח מובא המעשה הבא באחד הימים ישב לו ר' ישראל אבוחצירא בביתו ועסק בדברי אלוקים חיים. לפתע עצר הצדיק מלימודו וקרא לשמשו בבהלה אנא ממך לך וקנה לי אבטיח אך לא מאזורנו איזור 'נתיבות' אלא לך בבקשה אל העיר 'עזה' שם ברחוב פלוני ישנן מספר חנויות של מוכרי אבטיחים היכנס לחנות האחרונה שברחוב ושם קנה לי את האבטיח העליון ביותר בו בלבד חפצתי. השמש נדהם מהתיאור המדויק של הצדיק וידע כי יש סוד גדול בדבר לכן מיהר הוא לקיים את דברי הצדיק. הוא נכנס במהירות אל רכבו ועשה את דרכו לחנות המיועדת בעזה. כשהגיע למקום נכנס לחנות ולמול עינו התנוסס אבטיח רם ונישא מעל כל האבטיחים נטלו השמש מעל הערימה שילם עליו כסף מלא וחזר אל רבו הצדיק. 'רבנו הנה האבטיח שהרב ביקש' אמר השמש בשמחה, אך ר' ישראל אבוחצירא הביט באבטיח ומיד אמר לא, לא זה האבטיח אשר בו חפצתי. אנא קח אותי לחנות ואבחר בעצמי את האבטיח. השמש השתומם והתפלא שהרי עשה הוא בדיוק כדברי הצדיק, אך ידע שהבבא סאלי רואה דברים הנשגבים מבינתו.

נסע השמש עם הבבא סאלי לעיר עזה והגיע אל חנות האבטיחים. השמש רצה להראות לצדיק כמה אבטיחים, אך ר' ישראל פסל אותם לאלתר ע"י מראה עיניו בלבד, באומרו 'לא זה האבטיח שאני מחפש' הרב התבונן בערימת האבטיחים הגדולה, ולפתע הצביע לעבר אבטיח אחד שעמד בתוך הערימה, ואמר "זה האבטיח שחיפשתי" השמש הסתכל על האבטיח והתפלא, הרי אבטיח זה לא היה אדום במיוחד, ולא ניכר בו דבר מיוחד, אך ידע כי אין זה אבטיח רגיל. הרב חזר לתלמודו וביקש מהשמש שיזמין לסעודה הבאה בביתו תלמידי חכמים ורבנים חשובים לצורך סעודת מצווה שתלווה בדברי תורה וחידושים. לאחר כמה שעות נערכה סעודה כיד המלך אליה הגיעו אנשים מורמים מעם צדיקים וחכמים אשר נהנו משהיה במחיצתו של הצדיק.

לפתע באמצע הסעודה קרא הבבא סאלי לשמשו ואמר לו: 'אנא הבא לי את האבטיח שקנינו היום בעזה' השמש מיהר לעשות כדברי הרב והגיש חתיכה מהאבטיח לרב. עיניהם של כל המסובים נסובו אל הצדיק שהחל לברך בכוונה גדולה ומיוחדת על האבטיח "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם בורא פרי האדמה" הבחינו המסובים כי יש כאן עניין לא שגרתי והמשיכו לעקוב אחר הצדיק. לאחר שטעם ר' ישראל אבוחצירא מהאבטיח נעמד ואמר למסובים: "דעו לכם שבאבטיח זה שלפנינו הייתה נשמה אומללה ומיוסרת, שבמשך שנים רבות הסתובבה בעולם ולא מצאה תיקון ומרפא, במשך שנים רבות חיכתה מספר פעמים להזדמנות שיתקנו אותה, ויאפשרו לה לעלות למנוחת עולמים בעולם האמת, ועתה נגזר עליה שתתגלגל בזה האבטיח, וכעת כאשר ברכנו על אבטיח זה בכוונה הגיעה הנשמה לתיקונה השלם, וברגע זה מכניסים אותה אל נחלתה ומנוחתה בעולם העליון, בזכות הברכה". (אמונה שלימה)

מצוה גוררת מצוה: מעשה שהיה בתלמיד חכם אחד שרצה לבנות מרפסת בביתו כדי לעשות שם סוכה כנהוג. נגש התלמיד חכם לכל השכנים ובקש את חתימתם על מנת שיוכל לבצע את הבניה כל השכנים חתמו מלבד אחד שכיון ששמע שמדובר בסוכה אמר שהדבר מפריע לו וכל תחנוניו והפצרותיו של התלמיד חכם לא הועילו לו. גם כאשר הציע לו התלמיד חכם כסף עבור הסכמתו סרב לכך השכן. בשלב מסוים ניסה התלמיד חכם לשכנע את שכנו שהדבר משתלם לו כיון שיהיה לו חלק במצות הסוכה שהרי בלעדי ההסכמה שלו לא יוכל לבנות סוכה. אבל גם זה לא הועיל דבר. מי שבסופו של דבר שכנע את השכן היתה זו אשתו שהבינה שאכן משתלם להם לזכות במצוה יקרה זו. התלמיד חכם כל כך שמח עד שהביא משקה משובח לביתו של השכן והרים כוסית לחיים עם שכנו ולאחר מכן החתים אותו על הסכמתו שיבנה סוכה.

תוך כדי כך סבר התלמיד חכם שמכיון ששכנו נתן לו הסכמה לבנות סוכה הרי מצוה גוררת מצוה והחליט לגרור אותו למצוה אחרת והציע לו להניח תפילין מידי כל בקר ולקרא קריאת שמע. השכן הסכים לכך אבל בקש משכנו החרדי שיסיע לו בכך משום שמעולם לא הניח תפילין. אותו שכן היה למעלה מגיל 70. התלמיד חכם הבטיח שיעזור לו בכך אבל ציין שכל זה לגבי מצות הנחת תפילין אבל באשר לקריאת שמע הציע לשכן שיקרא קריאת שמע כשהוא לבדו בחדר כי יתכן שירצה לבכות בעת אמירת קריאת שמע ואם יהיה מישהו בחדר יהיה קשה לך לעשות כן. למחרת הגיע התלמיד חכם לביתו של השכן והניח לו תפילין לאחר מכן הראה לו היכן נמצאת קריאת שמע בסדור ולפני שעזב את החדר קבע אתו שלמחרת הוא יבוא שוב כדי להניח לו תפילין.

למחרת השכן לא התקשר כשראה זאת התלמיד חכם החליט לבדוק מדוע השכן לא מתקשר והתקשר הוא לביתו של השכן בעלת הבית הרימה את הטלפון וספרה לתלמיד חכם מיד לאחר שעזבת את הבית החל בעלי

לקרא קריאת שמע ואכן עשה זאת מתוך בכי ודמעות שנמשכו זמן רב ומיד לאחר שסיים קריאת שמע נפטר והלך לעולמו מתוך קיום המצוות הללו ראה למה גרמת אתה בסך הכל בקשת ממנו אישור לבנות סוכה ומשהסכים גררת אותו לעוד שתי מצוות יקרות שבזכותן הוא מת כבעל תשובה (בגן האבות).

מדיני אכילה בסוכה

נאמר בתורה "בסוכות תשבו שבעת ימים" ולמדו חז"ל מהמילה "תשבו" שצריך להתגורר בסוכה כמו בבית. ודרכו של אדם במשך ימות השנה אכילה קבועה ושינה בביתו, ולכן גם בימי חג הסוכות אכילה קבועה ושינה אפילו עראית צריכה להיות בתוך הסוכה. מהו גדר אכילת קבע הצריכה סוכה, ומהי אכילת עראי שאינה צריכה סוכה.

לחם בלילה הראשון: יש מצות עשה מהתורה לאכול פת בסוכה, לכתחילה יש להחמיר לאכול יותר מכביצה שהוא 60 גרם. ומי שקשה לו יסתפק בכזית שהוא 30 גרם. ויזהר לאכול תוך 4 דקות. (שו"ע תרלט ס"ג כה"ח ס"ק נ').

לחם בשאר ימות החול: אם אוכל פחות מכביצה פת, אינו חייב לאכול בסוכה. (שו"ע ס"ב כה"ח ס"ק ל"ד).

לחם בסעודות שבת: יש להקפיד לאכול אפילו כביצה (54 גרם) בסוכה. אך לברך לישב בסוכה רק יותר מכביצה. **עוגות:** אם אוכל פחות מכביצה, אין צריך סוכה. ואם אוכל עד 160 גר', יש מחלוקת הפוסקים אם צריך סוכה, ולכן יש להחמיר שלא לאכול חוץ לסוכה יותר מ-60 גרם עוגות. אך אין לברך לישב בסוכה על 60 גרם מזונות. ועיין להלן מתי יכול לברך. (שם ע' כה"ח ס"ק לג).

תבשיל העשוי מה' מיני דגן: [אטריות, גריסים וכדו'] אם קובע עליו סעודה, צריך לאכול בסוכה. (שו"ע).

שיעור קביעות סעודה לחיוב מזונות בסוכה: ג' ביצים דהיינו שאוכל ממנו 160 גרם, ואז מברך על שיעור זה לישב בסוכה. (כה"ח ס"מ, חזון עובדיה ע' קלו). ולדעת ה'בן איש חי' רק אם אוכל 240 גרם (עוגה, או תבשיל של ה' המינין) אז יכול לברך לישב בסוכה. (כ"כ בחזון עובדיה במקורות אות ל' ובהליכות עולם ח"ב ע' רפה בהג"ה).

פירות ושתייה אינו חייב בסוכה. והמחמיר שלא לשותת אפ' מים חוץ לסוכה הרי זה משובח. (שו"ע).

קידוש ואכילת עוגות: כשעושים קידוש בשבת בבוקר ואוכל מזונות מיד כדי שיחשב קידוש במקום סעודה. יש אומרים שבזה לכל הדיעות צריך סוכה, אף אם אוכל יותר מכביצה (60 גר') מזונות, וצריך לברך לישב בסוכה. (מ"ב ס"ק ט"ז) אולם בכף החיים כותב שמנהג הספרדים לא לברך לישב בסוכה רק כשאוכל קביעות סעודה.

ברכת לישב בסוכה: לדעת מר"ן יש לברך רק על פת שאוכל יותר מכביצה (60 גרם) וכן אם אוכל מזונות בשיעור קביעות סעודה הנ"ל. וכן מנהג בני ספרד. (יע' שו"ע תרלט ב, ח, כה"ח ס"ק לג, בא"ח ח'). ולדעת המגן אברהם אף אם אוכל מזונות יותר מכביצה (60 גר') מברך לישב בסוכה וכן מנהג בני אשכנז, ונכון שישהה קצת זמן, ויכוין בברכה גם על השתייה בסוכה. (מ"ב ס"ק ט"ו וס"ק מו).

פרפראות לחג סוכות

סמיכות סוכות לכיפור: המפרשים עמדו לבאר מדוע חג הסוכות בא מיד אחרי ימי הדין, ונאמרו בזה מספר הסברים. בספר 'אלה הם מועדי' מביא הסבר נוסף: בימי הדין והרחמים אנו מבקשים "אבינו מלכינו החזירנו בתשובה שלימה לפניך" ואם אנו מבקשים על "תשובה שלימה" משמע שיש גם תשובה שאינה שלימה, אמנם אין לזלזל ח"ו גם בתשובה שאינה שלימה, מכל מקום הרי אין אנו מסתפקים במועט, וכאן לא חלים דברי חז"ל שיש להסתפק במועט, אלא כאן אנו רוצים ומבקשים שלימות ורוצים תשובה שלימה.

ראש השנה, עשרת ימי תשובה, ויום הכיפורים הם בחינה של "תשובה מיראה". הפחד הוא נורא, וכמו שאנו אומרים בתפילה "ונתנה תוקף קדושת היום כי הוא נורא ואיום" בראש השנה יכתבון וביום צום כיפור יחתמון, כמה יעברו וכמה יבראו. אבל זו עדיין אינה "תשובה שלימה" כי תשובה שלימה היא זו כאשר אל "התשובה מיראה" מתווספת "תשובה מאהבה" והיא משלימה והופכת את התשובה כולה ל"תשובה שלימה". חג הסוכות הוא השלמה לימי הדין והרחמים, כי בחג הסוכות מצוה עלינו לשמוח בה' ובחג שנתן לנו, הרי שהשמחה מקרבת את האדם אל הבורא ומביאה אותו לידי תשובה מאהבה. וזהו שנאמר "שלום שלום לרחוק ולקרוב". הן השב מיראה ע"י ריחוק, והן השב ע"י קירוב, מאהבה.

כנגד מי הם ארבעת המינים: במשנה (פ"ג מש' ד) נחלקו: רבי ישמעאל אומר, שְׁלֹשָׁה הַדְּסִים וְשִׁתֵּי עֲרֻבוֹת לֹלֵב אֶחָד וְאֶתְרוֹג אֶחָד. וכו' רבי עקיבא אומר, כָּשֶׁם שְׁלֹלֵב אֶחָד וְאֶתְרוֹג אֶחָד, כֶּף הַדָּס אֶחָד וְעֲרֻבָה. ע"כ. בספר 'מעשה רוקח' מבאר שמחלוקת תנאים זו תלויה במחלוקת כנגד מה מרמזים המינים. שבכתבי האר"י ז"ל מבואר שארבעת המינים מרמזים על שבעת האושפיזין. ג' הדסים כגד ג' אבות. ב' ערבות כנגד משה

ואהרן. אתרוג כנגד דוד. ולולב כנגד יוסף. וזה תואם את דעת ר' ישמעאל שצריך לקחת ג' הדסים ב' ערבות. אולם במדרש רבה (ויקרא - פרשה ל פסוק י) מבואר: 'פרי עץ הדר' זה אברהם, שהדרו הקב"ה בשיבה טובה. 'כפות תמרים' זה יצחק שהיה כפות ועקוד על גבי המזבח. ו'ענף עץ עבות' זה יעקב, מה הדס זה רחוש בעלין כך היה יעקב רחוש בבנים. 'וערבי נחל' זה יוסף. ע"כ. נמצא לדבריו לוקחים רק הדס אחד וערבה אחת וזה תואם את דעת ר' עקיבא במשנה.

אלא שיש להעיר לשיטת ר' ישמעאל שהאבות רמוזים בהדס מדוע הפסוק הקדים את האתרוג שהוא כנגד דוד, לפני האבות. והתשובה: כי הפסוק רומז בזה שלעתיד לבוא יהיה דוד ראש לכל הצדיקים כמו"ש בגמ' מועד קטן (טז ע"ב) על הפסוק "ראש השלישי" [תהא] ראש לשלש אבות. (מעשה רוקח)

רמזים בארבעת המינים: אִמְרַתִּי אֶעֱלֶה בְּתַמָּר אֲחֻזָּה בְּסִנְסֵינִי. אמרו בעלי הרמז "אעלה" ראשי תיבות אתרוג, ערבה, לולב, הדס. רמז לד' המינים. ולמרות שהתורה הקדימה את האתרוג לכולם, אבל את הברכה מברכים על הלולב. וזה נרמז אמרתי "אעלה בתמר" למרות שהאתרוג קודם בפסוק, אבל הברכה בתמר. ומדוע מברכים על הלולב?

הגאון ר' חיים פלאגי מביא בשם ר' יעקב יפה אשכנזי זצ"ל שביאר כך ד' מינים אלו רמזים אל ד' מידות טובות שמנו תלמידי ר' יוחנן בן זכאי. עין טובה, חבר טוב ושכן טוב, לב טוב, הרואה את הנולד. והנה כנגד חבר טוב ושכן טוב יש את האתרוג שהוא דר באילן משנה לשנה וכנגד זה ידור עם אנשים טובים. כנגד עין טובה, הוא ההדס הרומז לעינים. כנגד הרואה את הנולד זה הערבה לפי שהיא כומשת מהר לכן צריך לראות את הנולד מכל דבר איך להתנהג עמו. וכנגד לב טוב זה הלולב כמו שאמרו לו=לב, שהתמר יש לו לב אחד. ולכן מברכין על הלולב לפי שמעלת לב טוב כוללת את כולם. (ברכת מועדיך לחיים)

סוכה זמן שמחתנו: שואל היה הגאון רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל מדוע סוכות הוא זמן שמחתנו? והרי חג פסח שבו אנו מסובין בבני חורין ואוכלים צלי כדרך המלכים אינו זמן שמחתנו, ואילו סוכות בו יוצאים מדירת קבע לדירת ארעי, זה הוא זמן שמחתנו.

והשיב: היא הנותנת, כל השנה כולה שסוף האדם בחיי ההבל ורעות הרוח, רדוף ורודף ואינו משיג מאומה, שהרי אם יש לו מנה הרי הוא רוצה מאתיים, אחר שמשיג את המאתיים כבר חפץ הוא בארבע מאות, והנפש לא תמלא ומחסורה הולך ורב, וכיצד ישמח ובמה ישמח. מה עשה הקב"ה ברוב רחמיו נעץ קנה בים המערבולות, אמר שבעה ימים צאו מדירת הקבע שתמיד אתם תמיד מרגישים בה חסרים, ולכו לדירת ארעי, התנתקו מהמירוץ המתיש שאין לו סוף, ותקראו במגילת קהלת שהכל הבל ורעות רוח ומאומה לא תקחו אתכם זולתי תורה ומצוות ומעשים טובים. ואז תוכלו לפנות דעתכם לתורה ולמצוות שהם האושר והעושר הנצחיים האמיתיים והקיימים לעד להשתעשע בהם ולהוסיף בהם ולשמוח באמת, בפיקודי ה' הישרים משמחי לב. (מעילו של שמואל)

סוכה זכר לענני כבוד: כידוע שהסוכה היא זכר לענני כבוד. ושואלים המפרשים מדוע עושים רק זכר לענני כבוד שניתנו בזכות אהרון הכהן, ואין עושים זכר למן שירד מהשמים בזכות משה רבינו שהיו בו כל הטעמים ואשר השביע רעבים והיו בו דברים נפלאים ביותר ונעשו בו נסים גדולים כמובא בגמ' יומא. וכן מדוע אין עושים זכר לבארה של מרים שהיה מסתובב בכל מקום בו ישראל היו הולכים והרוה את צמאונם. בספר 'אמרי דניאל' מבאר הרי ידוע שהסוכה מסמלת את האחדות בעם ישראל, ולכן עושים דוקא זכר לענני כבוד שניתנו בזכות אהרון הכהן שכידוע היה אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה. א"כ אהרון זיע"א היה סמל השלום והאחדות שבעם ישראל שהיה עושה שלום בין איש לאשתו ובין אדם לחבירו. (אמרי דניאל)

בסכת: הסוכה צריכה להיות גבוהה י' טפחים ורחבה ז' טפחים. הרי יש בסוכה שבעים טפחים. שעל ידי הסוכה יתבטל כוח ע' אומות. (משבצי שלמה)

שבעת: יש לרמוז שבוע בדירת עראי תדור. כדברי חז"ל צא מדירת קבע ושב בדירת עראי. עוד אמרו כל שבעה עושה אדם את דירתו עראי וסוכתו קבע. שבסוכה תהיה עיקר דירתו. תול כטל אמרתי: תעשו זכר למקדש, תטול לולב ז'. (שמן למאור)